

مروری بر یادنامه آیت الله فیروزآبادی

یادنامه‌ی

آیه‌الله سید رضا فیروزآبادی

(۱۲۵۳-۱۳۳۳ ش)

به کوشش

محمد ترکمان

به کوشش: محمد ترکمان
تهران، انتشارات کویر، ۱۳۷۶
۴۱۶ صفحه قیمت ۱۰۰۰ تومان

آیت الله سیدرضا فیروزآبادی (۱۲۵۳-۱۳۳۳ ش) از علمای صالح و خیر و میهن دوست این سرزمین است که تمام عمر خود را صرف خدمت به خلق خدا نموده است. عمر بیش از نود ساله او حاکی از زندگی بسیار پرفراز و نشیبی است. روحیه مردم داری و میهن دوستی او از زمان اشتغال به زراعت در روستای فیروزآباد (نزدیک شهر ری) تا تصدی نمایندگی مجلس شورای ملی (در چهارده دوره) هیچ گاه تغییر نیافت. کارنامه زندگی او به ویژه در دوران نمایندگی مجلس گویای تلاش و تقوی بی وقفه او برای رفع فقر و محرومیت از مردم و استقلال و آبادانی و سربلندی این سرزمین است. از این رو فیروزآبادی را به حق از رهبران «خط اصلاح» دانسته‌اند. رهبرانی که هدفشان آزادی، استقلال و سرفرازی ایران و مردم آن بوده است، همراهی و همسنگری فیروزآبادی با شهید مدرس و دکتر مصدق مؤید این واقعیت است. کتاب «یادنامه آیت الله سیدرضا فیروزآبادی» که به کوشش آقای محمد ترکمان تهیه و تدوین شده است، در واقع بخشی از زندگی، مبارزات و فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی این عالم بزرگوار است. کتاب از سه بخش تشکیل شده است: ۱- زندگینامه (۱۳ الی ۶۷) که شامل دو زندگینامه است. مؤلف زندگینامه نخست مشخص نشده ولی از ترکیب جمله‌ها و افعال پیداست که در حیات آن مرحوم نوشته شده است. زندگینامه دوم که به قلم یکی از فرزندان ایشان نوشته شده کمتر به زندگی سیاسی وی پرداخته و بیشتر کارهای عام المنفعه او را مورد توجه قرار داده است. از جمله اختصاص صفحات متعدد به تأسیس و اداره بیمارستان فیروزآبادی و موقوفات آن. بهتر بود زندگینامه سیاسی فشرده‌ای بر اساس سالشماری که در آغاز کتاب آمده است به قلم تهیه‌کننده محترم به رشته تحریر در می‌آمد.

۲- بخش دوم کتاب بنه «اسناد و بیانیه‌ها» اختصاص یافته است. (از ۷۱ الی ۱۲۴) در این قسمت نکاتی از این دست قابل توجه است: عدم داوطلبی فیروزآبادی برای نمایندگی و اصرار مردم جهت قبول وکالت مجلس (ص ۸۱) تلاش او برای ایجاد اتحاد بین مصدق و کاشانی (ص ۸۸) هشدار فیروزآبادی و جمعی دیگر از رجال مذهبی و ملی در مورد انتخابات دوره هیجدهم (ص ۹۱) اقدام فیروزآبادی برای ملاقات با دکتر مصدق در زندان (ص ۹۹) ملاقات فیروزآبادی با آیت الله بروجرودی به منظور جلب نظر او جهت آزادی

دکتر مصدق از زندان (ص ۱۰۱) تسلیت جمعی از رجال ملی به مناسبت درگذشت فیروزآبادی (ص ۱۲۳) ۳- بخش سوم کتاب شامل مذاکرات فیروزآبادی در دوره سوم (۴-۱۲۹۳ ش) و دوره ششم (۷-۱۳۰۵ ش) مجلس شورای ملی است. مذاکرات دوره سوم شامل چهار صفحه (از ۱۲۷ تا ۱۳۰) و دوره ششم شامل ۲۴۳ صفحه (از ۱۳۱ تا ۳۷۴) در این قسمت که بخش اعظم کتاب را شامل می‌شود. صد و چهار مورد از نطق‌ها و اظهار نظرهای فیروزآبادی در موضوعات مختلف درج شده است. گوشه‌ای از اهم نکات و محورهایی که فیروزآبادی در نطق‌های خود پیوسته بر آنها پافشاری کرده است به شرح زیر است:

- تأکید مکرر بر توجه مجلس و دولت به رفع فقر و محرومیت از مردم و محرومیت زدایی از کشور (صص ۱۵۳، ۱۵۹، ۲۰۴، ۲۰۵)

- تأکید مداوم بر حفظ بیت المال و عدم صرف اموال دولتی در موارد غیر ضروری (صص ۲۴۲، ۲۴۵، ۳۱۷، ۳۱۸)

- تأکید بر جلوگیری از بذل و بخشش‌ها و عدم تحمیل مخارج اضافی بر خزانه دولت (صص ۱۵۹-۱۶۵-۲۴۵-۳۳۴)

- توصیه به اجتناب از منافع فردی و گروهی و تلاش برای اصلاح کشور (صص ۱۶۱-۱۷۰)

- مخالفت مکرر با اضافه شدن حقوق وکلای مجلس و سفرا و همچنین چندین بار پیشنهاد قطع حقوق وکلای ایام مرخصی (صص ۱۲۵-۲۱۸-۲۲۱-۳۳۷-۳۳۷ و...)

- پیشنهاد حذف یا تقلیل حقوق گمرگی از صادرات کشور (صص ۳۵۵-۳۵۶)

- مخالفت با سرمایه‌گذاری خارجی و در صورت جلب مشروط سرمایه خارجی (ص ۳۲۵)

- مخالفت با استخدام مستشاران خارجی (صص ۱۴۰، ۱۴۲، ۱۵۰، ۳۵۲) و ارائه پیشنهادهای سازنده در این زمینه (صص ۱۶۹، ۱۷۹، ۲۵۲، ۳۵۲)

- تأکید بر ترویج ایسه وطنی (ص ۲۸۲)

- تشویق اهل کشور به ایجاد کارخانجات و تولید ثروت (صص ۲۰۵، ۲۰۷، ۲۲۲، ۳۴۹، ۳۷۴)

- پیشنهاد مجازات مختلسین و سارقین اموال عمومی (صص ۲۲۲، ۳۲۷)

محورهای فوق گوشه‌ای از مسائلی است که مرحوم فیروزآبادی در نطق‌های خود به آنها تأکید کرده است.

توجه و دقت در این محورها بر خواننده روشن می‌سازد که مشارالیه نسبت به چه مسائلی حساس بوده است و وظیفه نماینده را پرداختن به چه نوع مسائلی می‌دانسته است. ترکمان در مورد اندیشه‌های وی اشاره کرده است که مرحوم فیروزآبادی نیز همانند شهید مدرس «بر این اعتقاد بوده است که وظیفه حکومت و نهادهای حکومتی ملهم از کتاب شریف نهج البلاغه: «تعمیر البلاد و تأمین العباد» است و به همین دلیل، هیچ گاه، از جایگاه نمایندگی مردم سخنی جز در: مقوله‌ی آبادانی کشور و حفظ امنیت مردم و دفاع از استقلال همه جانبه، و تولید و ایجاد اشتغال و دل مشغولی زندگی روزمره شهروندان و تزئین صادرات و مداخل کشور...» اظهار نکرده (ص ۷)

گفتار و کردار فیروزآبادی گویای آن است که او به حق عبدصالح خدا و خدمتگزار راستین خلق خدا بوده است. او لحظه‌ای به خود نیندیشید و همیشه در اندیشه مردم بود. چنانکه حاصل زراعت خود و حقوق وکالت مجلس را صرف امور عام المنفعه نمود. احداث بیمارستان، آموزشگاه، مدرسه، دارالایتام و... از امور خیریه اوست که جمع کثیری از مردم کماکان از آنها منتفع می‌شوند. یاد او را با ذکر آخرین نطقش در مجلس دوره ششم (۱۳۰۷ ش) پایان می‌دهیم: «... مردم از این مملکت نام می‌خواهند، کار می‌خواهند، زندگانی می‌خواهند، نمی‌شود ما خدای نخواستگه در این امور توجهی نکنیم و مردم روز به روز بر فقر، فلاکتشان اضافه شود.» (ص ۳۷۴) □